

VARGA, A.:

A *Vertigo substriata* /JEFFREYS, 1833/ Magyarországon
- Das Vorkommen von *Vertigo substriata* /JEFFREYS,
1833/ in Ungarn

SOÓS /1955/ a *Vertigo substriata*-t SZIJJ & VÁG-
VÖLGYI /1948/ Börzsöny-hegységi /Nagyhideghegy/ közlése alap-
ján sorolta a hazai fajok közé. A *Vertigo* genus revíziója so-
rán SZIGETHY /1973/ ezt az adatot a bizonyító példányok hiá-
nyában nem tudta igazolni. A gyűjteményi anyag átvizsgálása
során minden substriata példányt fosszilisnak talált. A fen-
tiek alapján ezt a fajt törölte a faunánkból.

1977.08.04-én a Kékes É-i oldalán a Pisztrángos-tó
közelében gyűjtöttem csigákat. A tótól ÉNY-ra kb. 200 méterre
a műút mellett egy kisebb vízfolyás mentén, sűrű aljnövényzet
közül vett talajmintában két élő *V. substriata* példányra buk-
kantom /1.sz.térkép/. 1978 áprilisában SOLTI BÉLA kollégám
Mátraszentimrétől D-re a Monostor-patak völgyfejezetéből ho-
zott nagyobb mennyiségű vizes, lucskos avarmintát, melynek
átválogatása során újabb élő egyedek kerültek elő /2.sz. tér-
kép/. Az utóbbi lelőhely cönológiai felvételezését 1978.10.
12-én végeztem el, 25x25x5 cm-es kvadrátok segítségével /1-10
-ig: 1 = iszap, 2 = mohapárna, görgetett kő, andezit felülete,
3-10-ig = a talajminták eltérő nedvességtartalommal/. Az 1.sz.
iszapmintát leszámítva abszolút domináns a *Vitrea crystallina*
és az *Aegopinella pura*. A *Vertigo substriata* a minták 50 %-ában
van jelen igen kis /1-3 db./példányszámban /táblázat/. Biotóp:
1 - 1,5 hektáros égeres /*Alnetum glutinosae*/ kisebb vízfolyás-
sal, 770 m.tsz. felett, dús aljnövényzet, délies kitettség, az
élőhelyet fiatal tölgyes /30-40 éves/ veszi körül.

SZIJJ & VÁGVÖLGYI biotópleírása /p.34./: "We found
this species among moss, on a decayed trunk which was fallen
in a rivulet." - mindkét mátrai lelőhelyre ráillik. Nagyhideg-
hegyi adatukat a Börzsöny hegységi irodalmi adatokkal, vala-

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Összesen
<i>Carychium minimum</i>	20	-	9	2	-	-	1	1	-	-	33
<i>Carychium tridentatum</i>	9	6	-	5	3	2	4	15	1	-	45
<i>Lymnaea truncatula</i>	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	18
<i>Anisus spirorbis</i>	-	-	97	-	-	-	-	-	-	-	97
<i>Cochlicopa lubrica</i>	10	5	-	6	9	15	6	9	14	8	82
<i>Cochlicopa lubricella</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	1	3	5
<i>Columella edentula</i>	1	3	-	1	1	2	-	3	-	4	15
<i>Vertigo pygmaea</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Vertigo substriata</i>	-	2	-	-	3	1	2	1	-	-	9
<i>Acenthinula aculeata</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
<i>Cochlodina sp. /inv./</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
<i>Clausilia pumila</i>	9	5	2	-	4	6	17	11	10	7	81
<i>Punctum pygmaeum</i>	2	-	-	-	-	1	-	1	-	-	4
<i>Arion sp. /iuv./</i>	-	1	-	-	-	-	1	-	2	-	4
<i>Vitrina pellucida</i>	-	-	-	-	3	3	-	-	1	2	9
<i>Zonitoides nitidus</i>	9	-	3	2	1	-	-	-	-	-	15
<i>Vitrea crystallina</i>	33	52	-	28	76	46	49	40	41	18	383
<i>Aegopinella pura</i>	18	22	1	12	56	16	24	23	28	26	226
<i>Aegopinella minor</i>	2	-	-	-	5	-	-	3	-	6	16
<i>Mesovitrea hammonis</i>	-	-	-	1	1	1	-	1	-	-	4
<i>Oxychilus glaber</i>	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	6
<i>Daudebardia sp. /iuv./</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	2
<i>Euconulus fulvus</i>	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	3
<i>Perforatella incarnata</i>	1	-	-	-	1	-	1	1	-	-	4
<i>Isognomostoma isognomostoma</i>	-	-	-	3	7	8	-	2	-	4	24
<i>Pisidium sp.</i>	-	-	59	1	-	-	-	-	-	-	60
Összesen:	120	96	139	61	177	103	97	111	101	84	990

26 faj, 990 db.

Táblázat

mint az ismert V. substriata-s társulásokkal összehasonlítva SZIJJ & VÁGVÖLGYI a Nagyhideghegy lelőhely alatt két bitópot értett valószínű, a csucsi részt és a V. substriata élőhelyét. Az újabb hazai recens előfordulások alapján a Börzsöny hegységi adatot el kell fogadnunk.

1973 októberében a Zemplén hegységi Kőkapunál a tó hordalékából néhány erősen kopott példányt gyűjtöttem. A mátrai, humuszsavaktól megtámadott héjakkal összehasonlítva, recensként értékeltem.

Mindkét mátrai lelőhely pontos térképét közlöm, hiszen az előfordulások elég kis területre korlátozódnak, s térkép nélkül felkutatásuk szinte lehetetlen.

Hazai elterjedése és elszigetelt előfordulása alapján relikturnak minősíthető, hiszen az előfordulások kö-

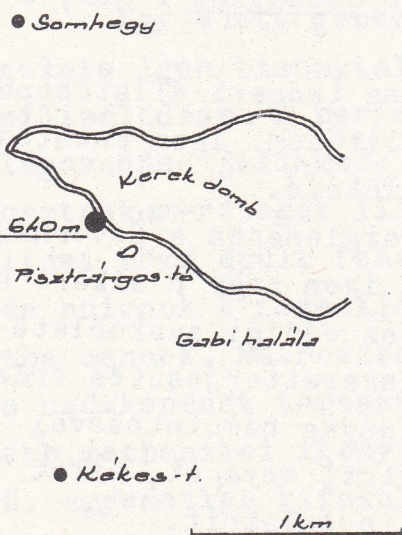
zötti területek klimatikus viszonyai a vándorlást ma lehetetlenné teszik.

Zusammenfassung

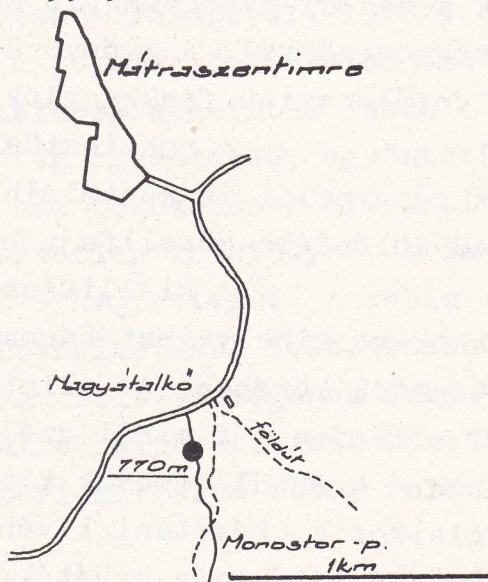
Lebende Exemplare dieser Art wurden an zwei Lokalitäten im Mátra-Gebirge gefunden. Dadurch ist ihr Vorkommen in Ungarn einwandfrei bewiesen. Ohne Zweifel handelt es sich um Relikte, da die klimatischen Verhältnisse der zwischen den heutigen Fundstellen der Art liegenden Gebiete keine neuzeitliche Verbreitung ermöglichen.

Irodalom

1. FLASAR, I./1971/: Zur Malakofauna des nordöstlichen Erzgebirges und des angrenzenden Gebirgsvorlandes. - Malakol. Abh. Mus. Tirk. 3:135-170. Dresden. - 2. SOÓS, L./1959/: Mollusca - Puhatestűek. In: Fauna Hung., 19/3/: 1-158. - 3. SZIGETHY, A./1973/: A *Vertigo* O.F. MÜLLER 1774 genus magyarországi fajai /Mollusca, Gastropoda/. Soosiana, 1:19-30. - 4. SZIJJ, J. & VÁGVÖLGYI, J./1948/: Contributions to the Molluscan fauna of the Börzsöny Mts. Fragm. Faun. Hun., 11:33-36.

1.térkép

2.térkép

VARGA ANDRÁS
3200 GYÖNGYÖS
Mátra Múzeum